

زبان‌شناسی

پی. اچ. متیوز

ترجمه

حشمت‌اله صباغی

فرهنگ معاصر

تهران ۱۳۸۸

فهرست نویسی پیش از انتشار

- سرشناسه: متیوز، پیتر هیوگو، ۱۹۳۴- م.
Matthews, P. H. (Peter Hugoe)
- عنوان و پدیدآور: زبان شناسی / پی. اچ. متیوز؛ ترجمه حشمت‌اله صباغی.
- مشخصات نشر: تهران: فرهنگ معاصر، ۱۳۸۸.
- مشخصات ظاهری: ۱۷۳ + ۱۰ ص.: مصور، نقشه، عکس.
- وضعیت فهرست نویسی: فیبا
- یادداشت: عنوان اصلی: Linguistics: a very short introduction
- یادداشت: نمایه.
- یادداشت: واژه نامه.
- موضوع: زبان شناسی
- شناسه افزوده: صباغی، حشمت‌اله. ۱۳۳۸-، مترجم
- رده بندی کنگره: ۱۳۸۷ ز ۱۷ م / ۱۲۱ p
- رده بندی دیویی: ۴۱۰
- شماره کتابخانه ملی: ۱۶۱۳۱۱۳

دانش معاصر ۹

زیر نظر: محمدرضا خواجه‌پور
حسین معصومی همدانی

فرهنگ معاصر

شماره ۱۵۴، خیابان دانشگاه، تهران ۱۳۱۴۷۶۴۶۶۸

تلفن: ۶۶۹۵۲۴۳۲ فکس: ۶۶۴۱۷۰۱۸

E-mail: info@farhangmoaser.com

Website: www.farhangmoaser.com

زبان‌شناسی

نویسنده: پی. اچ. متیوز

مترجم: حشمت‌اله صباغی

ویراستار: علاءالدین طباطبایی

حروف‌نگاری، طراحی و چاپ:

واحد کامپیوتر و چاپ فرهنگ معاصر

چاپ اول: ۱۳۸۸

تیراژ: ۳۰۰۰ نسخه

دانش معاصر

زیر نظر: محمدرضا خواجه پور

حسین معصومی همدانی

در یک قرن اخیر، از یک سو فاصله زمانی میان پژوهش علمی و کاربردهای عملی آن در زندگی پیوسته کاهش یافته است و از سوی دیگر مرز میان شاخه‌های گوناگون علوم محوتر و دانش‌های میان‌رشته‌ای در حوزه‌های علوم فیزیکی، علوم زیستی و علوم انسانی جانشین شاخه‌های مجزای کلاسیک شده است. از این رو آگاهی شهروند قرن بیست و یکم از این مجموعه دانش‌های به هم پیوسته ضرورت تام دارد و بدون این دانش‌ها زندگی در جامعه امروز و شناخت خود، جامعه و جهان دشوار خواهد بود. شهروند امروزی باید با گستره وسیعی از این دانش‌ها آشنا باشد. مجموعه دانش معاصر قصد آن دارد که خواننده فارسی زبان را با این گستره آشنا کند.

فهرست مطالب

یادداشت مترجم	هفت
فصل اول: مطالعه زبان	۱
هشدار درباره معانی	۷
کلمات	۱۳
زبان‌شناسی در مقام «علم»	۱۷
فصل دوم: انسان زبانور (هومولوگونس)	۱۹
ساختار گفتار	۲۱
حشو	۲۷
انسان زبانور (هومولوگونس) چگونه تکامل یافته؟	۳۳
فصل سوم: زبان در زمان و مکان	۴۱
جلوه‌های ظریفتر تنوع	۴۵
چرا زبان تغییر می‌کند؟	۵۳
فصل چهارم: خانواده‌های زبانی	۶۱
شواهد ما چیست؟	۶۶
بازسازی	۷۲
تا کجا می‌توان پیش رفت؟	۷۵
فصل پنجم: در ستایش تنوع	۸۱
زبانها چه تمایزاتی را قائل می‌شوند؟	۸۶
گفتار و تفکر	۹۵

۱۰۱	فصل ششم: زبان چیست؟
۱۰۲	زبان و گویش
۱۰۵	زبان در مقام نظام
۱۱۰	زبان‌ها واجد چه پایگاهی‌اند؟
۱۱۷	فصل هفتم: نظام مندی زبان
۱۱۹	قواعد تحدید
۱۲۱	آیا قواعد مطلق‌اند؟
۱۲۹	این مثال‌ها کی ما را رها می‌کنند؟
۱۳۳	فصل هشتم: آواهای زبان
۱۳۶	چگونگی تولید آواها
۱۴۰	انسدادی‌ها
۱۴۵	فراسوی مصوت‌ها و صامت‌ها
۱۵۱	فصل نهم: زبان و مغز
۱۵۲	چرا زبان‌شناسی ممکن است کلاً راهگشا نباشد
۱۵۶	آیا «مراکز گفتار» واقعیت دارند؟
۱۶۵	آینده مطالعه مغز
۱۶۹	برای مطالعه بیشتر
۱۷۵	واژه‌نامه انگلیسی به فارسی
۱۷۷	واژه‌نامه فارسی به انگلیسی
۱۷۹	اعلام
۱۸۰	نمایه

یادداشت مترجم

کتابی که در دست دارید مقدمه‌ای کوتاه بر زبان‌شناسی است که با دیدی متفاوت به نگارش درآمده است. کتاب‌هایی که معمولاً در این زمینه نوشته می‌شوند بعد از توصیف مختصر زبان‌شناسی به شاخه‌های مختلف آن می‌پردازند؛ اما در اینجا نگاه کلی به زبان در سرتاسر کتاب حفظ می‌شود. البته در قسمت آخر منابعی برای مطالعه آواشناسی و واج‌شناسی و ساخت‌واژه (صرف) و نحو و معنی‌شناسی ارائه شده است. پژوهش‌های پیتز متیوز، استاد زبان‌شناسی دانشگاه کمبریج، بیشتر درباره مسائل نظری ساخت‌واژه است و از جمله آثار او می‌توان کتاب‌های زیر را نام برد:

Morphology: An Introduction to the Theory of Word Structure

(ساخت‌واژه: مقدمه‌ای بر نظریه ساختارواژه)

Grammatical Theory in the United States From Bloomfield to Chomsky

(نظریه دستوری در ایالات متحده از بلومفیلد تا چامسکی)

The Concise Oxford Dictionary of Linguistics

(فرهنگ فشرده زبان‌شناسی آکسفورد)

اما تلاش متیوز در کتاب حاضر آشنا کردن خواننده با زبان‌شناسی از نظرگاهی گسترده است و روند ارائه مطالب به نحوی است که از مباحث بسیار قدیمی آغاز می‌شود و تا مباحث کاملاً علمی نوین ادامه پیدا می‌کند. او با ترتیبی مناسب درباره زبان در ماقبل تاریخ و منشأهای مشترک آن و تطور آن و ظهور زبانهای مختلف و تحول طبیعی آنها سخن می‌گوید. در این کتاب فشرده ارتباط زبان و تفکر و نیز نظام‌مندی زبان به خوبی توصیف شده است.

مؤلف با شرحی مبسوط تفاوت زبان به معنی اعم و زبان به معنی اخص، مثلاً فارسی یا انگلیسی یا فرانسه، را تبیین می‌کند و با آوردن مثالهایی از زبانهای مختلف بینش خواننده را عمق می‌بخشد.

در ترجمه هر جا مقدور بوده مثال‌هایی از زبان فارسی جایگزین مثال‌های مؤلف شده است اما از آنجا که غالباً ویژگی مشخصی از زبانی خاص مطرح شده جایگزین کردن مثال فارسی در همه موارد چیزی جز به بیراهه رفتن نبوده است. واژه‌نامه آخر کتاب گزیده‌ای است که برای مطالعه در زمینه زبان‌شناسی ضروری و سودمند است. از تمامی اساتید و صاحب‌نظران استدعا دارم که چنانچه خطایی در ترجمه کتاب می‌بینند نگارنده را از تذکرات خود محروم نسازند.

حشمت‌اله صباغی